

Αντίθεση φρονημάτων και συναισθημάτων

Άνοιξε το οδόφραγμα Δερύνειας εν μέσω αντιπαραθέσεων με πολίτες που αντιδρούν στο άνοιγμα των οδοφραγμάτων

Του Πάμπου Βάσιλα
Φωτογραφίες: Στέφανος Κουρατζής

Ανάμικτα συναισθήματα, οργή, χαρά, θλίψη, συνθήματα εθνικού διχασμού από το μακρινό παρελθόν, αλλά πάνω από όλα πόνος. Πόνος ψυχής αβάστακτος για το σπίτι που άφησε ολοκαίνουργιο στην Κάτω Δερύνεια το 1974 και χθες το αντίκρισε μετά από 44 χρόνια, ερείπιο. Πόνος και για εκείνη τη γυναίκα που κουβάλησε τη φωτογραφία των θανόντων στην προσφυγιά γονιών της και την στερέωσε πάνω στο συρματοπλέγμα του κατοχικού στρατού «κοντά στο σπίτι τους στην Κάτω Δερύνεια». Ψελλίζοντας μέσα στα αναφιλητά της, «μάμμα μου, παπά μου».

Το οδόφραγμα Δερύνειας χθες ήταν από το πρωί μόλις ξημέρωσε, ένας χώρος αντίθεσης συναισθημάτων, καθώς στις 12 το μεσημέρι θα άνοιγε το οδόφραγμα από το οποίο μέσω Κάτω Δερύνειας και περιοχής Αγίου Μέρμονα, θα οδηγεί πλέον από το δίστρατο του Δράκου στη σκλαβωμένη πόλη, στη σκλαβωμένη μας γη. Από νωρίς το πρωί, γύρω στις οκτώ η ώρα, οι συμφωνούντες και οι διαφωνούντες με το άνοιγμα του συγκεκριμένου οδοφράγματος έστειλαν το προμήνυμα ότι μέχρι το μεσημέρι η περιοχή θα περνούσε από χίλια μύρια κύματα συναισθημάτων. Ξεχώρισαν όμως, ο κ. Μιντής και κάποιοι άλλοι ηλικιωμένοι πρόσφυγες από την Κάτω Δερύνεια. Έδειχναν να μην ασπάζονται όλους τους άλλους γύρω τους. Έστησαν ένα μικρό περίπτερο και κόλλησαν απάνω του φωτογραφίες από την Αγία Μαύρη, το Δημοτικό Σχολείο και αρκετά ερειπωμένα σπίτια στις γειτονιές της Κάτω Δερύνειας. Ήταν πολύ στεναχωρημένοι και πικραμένοι όπως και οι γύρω του συγχωριανοί που όσο περνούσε η ώρα, αυξάνονταν σε αριθμό.

Με δυσκολία βγήκαν μερικά λόγια από το στόμα του. «Εμείς δεν έχουμε σχέση με αυτά», είπε. Εννοώντας όσους ήταν υπέρ ή κατά του ανοίγματος του οδοφράγματος και άρχισαν να συγκεντρώνονται ήδη στην περιοχή. «Έχουμε ανάμικτα συναισθήματα εμείς οι κάτοικοι πρόσφυγες της Κάτω Δερύνειας. Από τη μια χαρά γιατί ανοίγει το οδόφραγμα και από την άλλη γιατί θα βρεθούμε τόσο κοντά στα σπίτια μας, τη γη μας, αλλά δεν μπορούμε να επιστρέψουμε πίσω», ανέφερε.

Σε λίγη ώρα, θα ήταν γύρω στις δέκα το πρωί, τα συνθήματα «προδότες ομοσπονδιακοί» και «φασίστες, εσείς τους φέρατε τους Τούρκους και ακόμα δεν βάλате μυαλό», έδωσαν ένα πρώτο στίγμα της ατμόσφαιρας που θα επικρατούσε ως τις 12 το μεσημέρι, που θα άνοιγε το οδόφραγμα.

Τα τρία στρατόπεδα

Μέχρι τις 11.30 η κατάσταση στο οδόφραγμα της Δερύνειας αν και ηλεκτρισμένη κύλησε σχετικά ήρεμα, με τον κόσμο λίγο πριν τις 12 να ξεπερνά τους 300 και να είναι χωρισμένοι σε τρία «στρατόπεδα». Τα μέλη του ΕΛΑΜ που στο μεταξύ έφτασαν στον χώρο και ανήρτησαν ένα πανό. Τους υπέρ του οδοφράγματος που κρατούσαν κάποιες σημαίες με μηνύματα σχετικά με την ειρήνη, και τους κατοίκους της Κάτω Δερύνειας που παρέμεναν σχετικά σιωπηλοί και ήρεμοι, στέλνοντας με το περίπτερο και τις φωτογραφίες τους, τα δικά τους μηνύματα. Είχαν επίσης ενωθεί μαζί τους κάποιοι κάτοικοι του Αγίου Μέρμονα αλλά και της περικλειστής πόλης της Αμμοχώστου. Από εκεί και πέρα δεκάδες δημοσιογράφοι, ξένοι και Κύπριοι συνέθεταν το σκηνικό στην περιοχή του οδοφράγματος Δερύνειας.

Συνθήματα πόλωσης

«Πεθύμησα να περπατήσω, να δω ξανά τα μέρη που ήμουν μωρό και περνούσα», είπε στον «Φ» ο ε/κ οδηγός του πρώτου αυτοκινήτου που πέρασε χθες λίγο μετά τις 12 το οδόφραγμα Δερύνειας, με κατεύθυνση την Αμμόχωστο. Ήταν ο κ. Τάσος Ψάλτης από το Παραλίμνι. Λίγο πριν τις 12 το μεσημέρι και ενώ οι

αστυνομικοί πήραν ανάλογες θέσεις στέλνοντας το μήνυμα ότι σε λίγο θα άνοιγε το οδόφραγμα, ξεκίνησε το αυτοκίνητό του και το έβαλε πρώτος στη σειρά να περάσει. Αυτή ήταν η μια εικόνα. Η άλλη ήταν στις 12 και μερικά λεπτά, όταν οι Ε/κ αστυνομικοί από τη μια και οι «αστυνομικοί» του κατοχικού καθεστώτος από την άλλη, μετακίνησαν τα συρματοπλέγματα και σαν χείμαρρος ορμητικός ξεχύθηκαν οι άνθρωποι να βαδίσουν προς τη σκλαβωμένη γη της Κάτω Δερύνειας και του Αγίου Μέρμονα. Της περικλειστής πόλης της Αμμοχώστου. Αναφιλητά. Αναστεναγμοί χαράς, ανακούφισης και θλίψης, που τους κάλυπταν όμως ύβρεις εκατέρωθεν από τους υπέρ και τους κατά του οδοφράγματος. Μαζί με συνθήματα πόλωσης, τα γνωστά συνθήματα που διχάζουν εδώ και δεκαετίες τους Ε/κ.

Γρήγορα όμως κόπασαν. Οι άνθρωποι ήρθαν αντιμέτωποι με την απόλυτη ερήμωση, τη φθορά του χρόνου, που για 44 χρόνια υφίσταται η Κάτω Δερύνεια και η Αμμόχωστος, όλα τα μη κατοικημένα χωριά στη σκλαβωμένη μας γη. Το γίαισεμ στην πόρτα της Κάτω- Δερυνιώτισας που 44 χρόνια ακλάδευτο βρήκε τον τρόπο να τρυπώσει από την πλαϊνή πόρτα μέσα στο ερημωμένο της σπίτι. Το λεηλατημένο της σπίτι, που μόνο οι μουχλιασμένοι τοίχοι και τα οξειδωμένα κάγκελα απέμειναν πλέον. Όπως έκαναν και οι δύο ευκάλυπτοι σε ένα άλλο σπίτι. Φύτρωσαν στο τσιμέντο κάτω από τις κολώνες και κατάφεραν να ξεπροβάλουν πάνω από το σπίτι.

Ανθρώπων εικόνες

Ανθρώπων εικόνες στο κατοχικό οδόφραγμα ελεγχόμενης διάβασης στα κατεχόμενα, στον δρό-

μο Δερύνειας- Αμμοχώστου. Γυναίκες και άντρες με δέντρα ελιάς ή κλαδιά ελιάς. Κάποιες άλλες με λουλούδια. Η στιγμή της ανάμωσης των ανθρώπων δεν αφήνει άλλα συναισθήματα εκτός από τη συγκίνηση και τα δάκρυα χαράς. Κανένας δεν τολμά να διαταράξει αυτές τις ανθρώπινες στιγμές.

Η οδύνη στις ψυχές

Το σπίτι του ήταν λίγο πιο μέσα από τον δρόμο. Ίσα που φαινόταν ένα τμήμα του. Ερημωμένο, σχεδόν μισογκρεμισμένο. Αυτός ο άνθρωπος θα ήταν γύρω στα 60 ή και παραπάνω. Δεν άντεξε στη θέα. Κάθισε στο μπετόν από το οποίο ήταν στερεωμένο το συρματοπλέγμα που έβαλε ο Ατίλας, παρεμποδίζοντας αυτόν και όλους τους κατοίκους της Κάτω Δερύνειας, να κάνουν μια δρασκελιά ο ένας, 3-4 ο άλλος, 5-10 ο άλλος και να μπουν στις πολυαγαπημένες τους

έρημες για χρόνια κατοικίες. Έμεινε αρκετή ώρα εκεί ο άνθρωπος. Βουρκωμένος. Αμιλήτος. Χωρίς να σηκώνεται. Ποιος να ξέρει τι να σκεφτόταν. «Μάμμα μου, παπά μου», μέσα στα αναφιλητά της, μια άλλη γυναίκα λίγο πιο κάτω αφήνει μια φωτογραφία με τους δυο γονείς της που πέθαναν στην προσφυγιά, πάνω στο συρματοπλέγμα. «Πολύ κοντά στο σπίτι τους. Που δεν πρόλαβαν να δουν».

Συγκλονίζει πιο κάτω η εικόνα με τον Χριστάκη. Έναν συνάνθρωπο με πως που η ατυχία τον καθήλωσε πριν από μερικά χρόνια στο τροχοκάθισμα. Με το ηλεκτρικό του τροχοκάθισμα πέρασε χθες από το οδόφραγμα Δερύνειας. Αν είχε μπαταρία το μηχανήμα, θα το γκάζωνε να το φτάσει στο Βαρώσι. Αλλά δεν είχε και το πήρε μέχρι κοντά στον Άγιο Μέρμονα. Και το πρόσωπο του Χριστάκη έλαμπε από χαρά.

Περίμεναν με ενθουσιασμό

Οδόφραγμα Λεύκας - Απλικίου

Με ενθουσιασμό περίμεναν τη διάνοιξη του οδοφράγματος Λεύκας- Απλικίου οι κάτοικοι της περιοχής, Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, το οποίο άνοιξε λίγο μετά τις 12 χθες το μεσημέρι. Προηγήθηκε στη Λεύκα σύντομη τελετή με κυπριακούς χορούς και όταν το οδόφραγμα άνοιξε, άρχισε πρώτα η διέλευση αυτοκινήτων από τις ελεύθερες προς τις κατεχόμενες περιοχές. Τουρκοκύπριοι υποδέχτηκαν όσους περνούσαν το οδόφραγμα με φύλλα ελιάς και τους πρόσφεραν πορτοκάλια και μανταρίνια της περιοχής. Όπως μεταδίδεται από τα κατεχόμενα, πολλοί ήταν οι Τουρκοκύπριοι που βρίσκονταν από νωρίς στην περιοχή, περι-

Αύξηση των επαφών μέσω του οδοφράγματος Απλικίου - Λεύκας, διαβλέπουν κοινοτάρχες της περιοχής

Σε δηλώσεις του ο κοινοτάρχης Φλάσου Αντώνης Νικολαΐδης, εξέφρασε την ελπίδα ότι «η διάνοιξη του οδοφράγματος θα συντείνει πρώτα απ' όλα στις καλύτερες σχέσεις και επαφές με τους Τουρκοκύπριους της περιοχής, γιατί η κοινότητά μας π.χ. η Λινού - Φλάσου ήταν μικτά χωριά με Τ/κ οι οποίοι ζουν στην περιοχή της Λεύκας». Και αυτό το πράγμα, πρόσθεσε, «σημαίνει ότι θα επανασυνδέσουμε τις σχέσεις μας μαζί τους, γιατί εκείνο το οποίο όλοι πιστεύουμε είναι ότι σε μια λύση του Κυπριακού θα ζήσουμε μαζί. Τουρκοκύπριοι και Ελληνοκύπριοι». Πρέπει ως εκ τούτου, ανέφερε ο ίδιος, «να αυξήσουμε τις επαφές μας να δημιουργήσουμε καλύτερες συνθήκες». Ειδική αναφορά έκανε ο κοινοτάρχης Φλάσου στην ευκαιρία που θα δοθεί στους νέους ανθρώπους της περιοχής να έχουν επαφή με τους Τουρκοκύπριους «για να μπορέσει το Κυπριακό μια μέρα να λυθεί ευνοϊκά για όλους». Από την πλευρά του, ο κοινοτάρχης Ευρύχου Ξενοφώντας Ξενοφώντος χαιρέτισε επίσης τη διάνοιξη του οδοφράγματος της Λεύκας. Σίγουρα, διευκρίνισε, «στόχος μας και σκοπός μας είναι η λύση του Κυπριακού έτσι ώστε και οι Τουρκοκύπριοι αλλά και οι Ελληνοκύπριοι να μπορούν άνετα να διακινούνται σε ολόκληρη την Κύπρο». Σύμφωνα με τον κ. Ξενοφώντος, «σίγουρα θα υπάρξουν οφέλη από τη διάνοιξη του οδοφράγματος, θα μπορούν οι Τουρκοκύπριοι αλλά και οι Ελληνοκύπριοι να επισκέπτονται τις δύο περιοχές». Η Λεύκα ειδικά, είπε, θα μπορεί άμεσα να συνδέεται με την κοιλάδα της Μαραθάσας και της Σολιάς, αλλά και θα μπορεί πολύ πιο εύκολα να πηγαίνει κανείς και στη Λεμεσό.